

ITALIENSKA – SPANSKA Distinktiva drag

av Eva Tidner & Christina Funke 2007

Stavning, Uttal:

k -ljud framför mjuk vokal, dvs. e och i, stavas i spanska: **qu** *que, quince*, i italienska: **ch** *che, Chianti*.

g -ljud framför mjuk vokal stavas i spanska **gu** såsom i *guerra, guitarra*, i italienska såsom i *gh ghetto, spaghetti*. *Guerra* uttalas alltså olika i de båda språken som **g** i spanskan och **gu** i italienskan.

qu uttalas som **k** i spanskan: *que, quien, quince* och som [kw] i italienskan: *quanto, quando, quindici*.

[t] stavas i spanska: **ch** - *chico, Chile*; i italienska (alltid framför mjuk vokal, alltså e och i): **c** *cinque, cento*. (Italienskans *ciao* har lånats in i spanskan och stavas där *chao*.)

[kw] - stavas i spanska: **cu** *¿cuánto? ¿cuándo?* och i italienska: **qu** *quanto? quando?*

c- z uttalas på spanska såsom **läspljud** eller **s**: *cinco, zapato, azul*, i italienska som [ts] eller [dz] *pizza, zucchero, azzurro*.

c och **g** framför mjuk vokal uttalas olika: I spanskan såsom **läspljud** eller **s**: *cinco, Cervantes, ciudad*, respektive [χ]: *Gibraltar, Argentina, general*. I italienskan såsom [t] *cinque, Cesare, città* respektive [d] *Genova, giro, generale*.

[gw] skrivs på spanska som **gü** framför mjuk vokal: *cigüeña* (= stork), *vergüenza* (=skam) och framför **a** som **gu** *guante, guardar* och på italienska som **gu** i båda fallen *guardare, guerra*.

I spanskan uttalas **v** och **b** exakt på samma sätt, nämligen som **b** i början av ord efter paus och efter nasal dvs. **n** och **m** och som [w] inuti ord framför allt mellan vokaler. Städer som *Valencia* och *Barcelona* börjar alltså på exakt samma ljud, nämligen **B!** 'Vinter' på spanska heter *invierno* och uttalas alltså som "imbierno".

I italienska uttalas **v** alltid som **v**. Det italienska *inverno* uttalas som det stavas.

Stumt h är mycket vanligt i skrift i spanskan såsom: *hablar, hacer, hijo, hoja*.

I italiensk skrift sätts **h** bara ut i fyra personformer som betyder 'har' i: *ho, hai, ha, hanno*, alla av verbet *avere* = ha.

ñ - gn (kat. **ny** och port. **nh**) uttalas som **n** och **j** tillsammans s. k. muljerat n. **ñ** i spanskan: *señora, España, español, año*, och **gn** i italienskan: *signora, Spagna, spagnolo*, (kat. *senyora*, port. *senhora*).

ll - gl uttalas som **l** och **j** tillsammans s.k. muljerat l. **ll** i spanskan: *Sevilla, Mallorca, paella* och **gl** i italienskan: *Puglia, famiglia, figlio*.

Inga dubbla konsonanter finns i spanskan där andra språk brukar ha det, t. ex. *Ana* (Anna), *llama* (flamma), *boca* (lat. *bucca*, it. *bocca* = mun).

Undantag är tecknen för de speciella ljuden **rr** (*perro*) och **ll** (*Mallorca*).

Accenttecken:

I spanskan sätts akut accent ´ ut ofta på den betonade vokalen efter vissa regler: *América*, *habitación*, *sofá*.

I italienskan sätts grav accent ` ut på betonade slutvokaler: *università*, *già*, *papà*, *più*.

Ljudutveckling:

Spanskan har s. k. prostetiskt (= framförställt) e, dvs **e-** före ord som ursprungligen började på **st-**, **sc-** och **sp-**, som inte finns i italienskan : sp.*estrella* - it.*stella*, sp. *escalera* - it. *scala* (fr. *escalier*), sp. *estación* - it. *stazione*, sp. *estado* - it. *stato*, sp. *escribir* - it. *scrivere*, sp. *escuela* - it. *scuola* (fr. *école*), sp. *Estocolmo* – it. *Stoccolma*.

Latinskt **fl - pl - och cl** har blivit **ll** - i spanskan och **fi -, pi -, chi** - i italienskan.

Ex.:latin: *flamma*, *plenus*, *planus*, *clamare*: spanska: *llama*, *lleno*, *llano*, *llamar*; italienska: *fiamma*, *pieno*, *piano*, *chiamare*.

Undantag: Vissa lärdare spanska ord: sp. *blanco* (germ.lånord) it. *bianco*, sp. *flor* it. *fiore*, sp. *plazer* it. *piacere* sp. *claro* it. *chiaro*.

Initialt **f** har blivit stumt **h** i spanskan utom i lärdare ord: latin: *filius*, *folia* (plur. av *folium*), *facere* blev på spanska: *hijo*, *hoja*, *hacer* och på italienska: *figlio*, *foglia*, *fare*.

c, p, t blir **g, b, d** i spanskan mellan vokaler utom i lärda ord: latin: *aqua*, *lacrima*, *aperire*, *sapere*, *fatum*, *latus*; spanska: *agua*, *lágrima*, *abrir*, *saber*, *hado*, *lado*; italienska: *acqua*, *lacrima*, *aprire*, *sapere*, *fato*, *lato*.

Jfr motsvarande ljudutveckling i danskan: *gade*, *kage* (= sv. gata, kaka).

i har oftare förvandlats till **e** i spanskan: latin: *ille*, *in*, *lingua*; spanska: *el*, *en*, *lengua*; italienska: *il*, *in*, *lingua*.

Hopdragning, synkope, är vanligare i spanskan än i italienskan: *septimana*, *insula*, spanska: *semana*, *isla*; italienska: *settimana*, *isola*.

Avhuggning, apokope, i spanskan (efter konsonanterna t, d, n, l, r, s,:c):

Latinsk ackusativform: *pacem*, *vocem*, *lucem*, *arborem* (av *pax*, *vox*, *lux*, *arbor*) har på spanska blivit *paz*, *vox*, *luz*, och *árbol* och på italienska *pace*, *voce*, *luce*, och *albero*.

På samma sätt har slut - e fallit i alla verbs infinitiver i spanskan: latin och italienska: *amare*, spanska: *amar* (= älska), latin: *videre*, italienska: *vedere*, spanska: *ver* (= se), latin och italienska: *credere*, spanska: *creer* (= tro), latin och italienska: *dormire*, spanska: *dormir* (= sova).

Fler assimilerade ord i italienskan: Till exempel har de latinska ackusativformerna *doctorem*, *factum*, *noctem*, *lactem* (vulgär form) och räkneord som *septem* och *octo* på italienska blivit *dottore*, *fatto*, *notte*, *latte*, *sette* och *otto* och på spanska: *doctor* (lärt ord), *hecho*, *noche*, *leche*, *siete*, och *ocho*.

Diftongering: latinskt - **o** - blir italienskt - **uo** - och spanskt - **ue** -: latin *novus*, *novem*, *bonus*; har på italienska blivit *nuovo*, *nuove*, *buono* och på spanska *nuevo*, *nueve*, *bueno*.

Diftongering: latinskt - **e** - blir italienskt och spanskt - **ie** -: fast oftare i spanskan än i italienskan: latin: *petra* (= sten), italienska: *pietra*, spanska: *pedra*, latin: *tempus* (= tid), italienska: *tempo*, spanska: *tiempo*, latinsk ackusativform: *dentem* (= tand), italienska: *dente*, spanska: *diente*.

Ordbildning:

Diminutiver: t.ex. spanska ord på **-ito/-a** och italienska på **-ino/-a**: spanska: *señorita, Anita, Rosita*; italienska: *bambino, panino, signorina*

Augmentativer: **-ón, -one**: italienska: *mammone* (= stormamma), *cannone* (= storrör), *milione* (= stortusende); spanska: *salón* (= storsal, salong), *montón* (= massa), *tetona* (= kvinna med stora bröst).

Objektsformer av personliga pronomen:

På spanska heter de personliga objektspronomen 'mig', 'dig' och 'sig' respektive me, te och se när de står i obetonad ställning. Men i betonad ställning efter preposition heter de i stället mí, tí och sí. I italienskan är det tvärtom (utom när dativformerna sätts ihop med ackusativformerna framför dessa).

Några exempel:

<u>Obetonad ställning</u>		
SPANSKA	ITALIENSKA	SVENSK ÖVERSÄTTNING:
<i>¿<u>Me</u> amas?</i> <i><u>Te</u> amo.</i> <i>La ciudad no <u>se</u> ve todavía.</i>	<i><u>Mi</u> amai?</i> <i><u>Ti</u> amo.</i> <i>La città non <u>si</u> vede ancora.</i>	Älskar du mig? Jag älskar dig. Staden syns /ser man/ (eg. "ser sig") ännu inte.
<u>Betonad ställning efter preposition</u>		
SPANSKA	ITALIENSKA	SVENSK ÖVERSÄTTNING:
<i>El paquete es <u>para mí</u>.</i> <i>No puedo vivir <u>sin tí</u>.</i> <i>La cosa <u>en sí</u>.</i>	<i>Il pacchetto è <u>per me</u>.</i> <i>No posso vivere <u>senza te</u>.</i> <i>La cosa <u>in sè</u>.</i>	Paket är till mig. Jag kan inte leva utan dig. Saken i sig.

I italienskan är det flera prepositioner som både i tal och skrift dras samman med den bestämda artikeln. Det är alltså där mycket vanligt. Här följer en översikt:

NÅGRA VANLIGA PREPOSITIONER:	BESTÄMDA ARTIKELN I SINGULAR:				BESTÄMDA ARTIKELN I PLURAL:		
	il	lo	l'	la	i	gli	le
a <i>i, till</i>	al	allo	all'	alla	ai	agli	alle
da <i>av, från</i>	dal	dallo	dall'	dalla	dai	dagli	dalle
di <i>från</i>	del	dello	dell'	della	dei	degli	delle
in <i>i, till</i>	nel	nello	nell'	nella	nei	negli	nelle
su <i>på</i>	sul	sullo	sull'	sulla	sui	sugli	sulle

I spanska är detta fenomen mycket begränsat och förekommer endast i följande fall:

a <i>till</i>	a + el > al
de <i>av, från, om</i>	de + el > del.

Voy al hotel. "Jag går till hotellet." (a + el)

Latinets **slut -s** har fallit i italienskan. Verbets du-form slutar där i stället på **-i**.

Likaså har substantiv, adjektiv, personliga pronomen och best. art. i maskulinum pluralis ändelsen **-i** och femininum pluralis ändelsen **-e**, (vilket var nominativ pluralis i latinet).

Spanskan har emellertid kvar latinets slut-s både i verbets du-form och i ovannämnda pluralisformer, (vilket var ackusativ pluralis i latinet).

Italienska: *amai* = du älskar.

Spanska: *amas* = du älskar.

Italienska: *gli spaghetti, le tagliatelle* ; spanska: Los Ángeles, las Palmas.
Italienska: *gli Angeli, le Palme*; spanska: *gambas fritas los toros Torremolinos*

Komparation med *più* (latin: *plus* = mer) i italienskan respektive med *más* (av latin: *magis*) i spanskan:

Italienska: *più grande* = större.

Spanska: *más grande* = större.

Syntax:

I spanskan bildas alltid perfekt med *haber* (= ha).

I italienskan bildar vissa verb perfekt med *essere* (= vara), andra med *avere* (= ha).

He estado en España. = Jag har varit i Spanien.

Sono stato/a in Italia. = Jag har varit i Italien.

Perfekt particip böjs i italienskan om ett akkusativobjekt står före predikatet.

Ho scritto una lettera. = Jag har skrivit ett brev. **La ho scritta.** = Jag har skrivit det.

Detta är inte längre fallet i spanskan. *He escrito una carta. La he escrito.*

haber används endast som hjälpverb i spanskan. Som huvudverb används = *tener* i betydelsen 'ha, äga'. Italienskan har *avere* i båda fallen.

Spanska: *He escrito una carta.* Italienska: *Ho scritto una lettera.* = Jag har skrivit ett brev.

Spanska: *Tengo una casa grande.* Italienska: *Ho una casa grande.* = Jag har ett stort hus.

Pretérito indefinido i spanskan är vanligare än dess motsvarighet passato remoto i italienskan, där perfekt (passato prossimo) är vanligare.

Spanska: *Le vi en la calle* (pretérito indefinido). *Le he visto en la calle* (perfekt).

(= Jag såg / har sett/ honom på gatan.)

Italienska: *Lo vedi nella strada* (passato remoto). *Lo ho visto/veduto nella strada* (passato prossimo = perfekt).

Pretérito indefinido är vanligare i Latinamerika än i Spanien.

Spanska: *Le vi en la calle. Le he visto en la calle.* (= Jag såg / har sett/ honom på gatan.)

Passato remoto är vanligare i Syditalien än i Norditalien.

Inga partitiva artiklar finns i spanskan motsvarande *di* och *a* i italienskan (fr. *de*)

och inte heller några partitiva adverb i spanskan motsvarande *it. ne* och *ci/vi* (fr. *en* och *y*).

Spanska: - ¿Usted tiene naranjas ? - *Quisiera un kilo.*

- Har Ni apelsiner ? Jag skulle vilja ha ett kilo.

Italienska: - *Lei ha **di** aranci ? Ne vorrei un chilo.*

Exempel på vanliga ord, där språken skiljer sig:

Sp. *amarillo* – it. *giallo* (gul), sp. *habitación/cuarto/pieza* - it. *stanza/camera* (rum), sp. *cama* - it.

letto (säng), sp. *cansado* - it. *stanco* (trött), sp. *alemán* - it. *tedesco* (tysk), sp. *Alemania* - it.

Germania (Tyskland), sp. *queso* - it. *formaggio* (ost), sp. *cabeza* - it. *test/capo* (huvud), sp. *mesa* -

it. *tavola* (bord), sp. *hablar* - it. *parlare* (tala), sp. *hermano* - it. *fratello* (bror), sp. *hermana* - it.

sorella (syster), sp. *ventana* - it. *finestra* (fönster), sp. *también* - it. *anche* (också), sp. **todavía** - it.

ancora (ännu), sp. *cerveza – birra* (öl), sp. *calle* - it. *strada* (gata), sp. *perro* - it. *cane* (hund),

sp. *bolso* - it. *sachetto* (väska), sp. *maleta* - it. *valigia* (resväska), sp. *entrada* - it. *ingresso* (ingång),

sp. *salida* - it. *uscita* (utgång), sp. *llegada* - it. *arrivo* (ankomst), sp. *abuelo/a* - it. *nonno/a* (farfar,

morfar/farmor, mormor), sp. *manzana* - it. *mela* (äpple), sp. *ciruela* - it. *pruna* (plommon), sp.

niño/a, chico/a, muchacho/a - it. *ragazzo/a* (pojke/flicka), sp. *lápiz* - it. *penna/matita* (blyertspenna).

Ett överflöd av arabiska lånord i spanskan:
Arabernas tid i Spanien varade 711 - 1492.

Exempel på några vanliga arabiska ord i spanskan: zapato (sko), alfombra (matta), *alcalde* (borgmästare), arroz (ris), *aceite* (olja), *aduana* (tull), *almohada* (huvudkudde), *azúcar* (socker), *zanhoria* (morot), *algodón* (bomull, eng. cotton).

Spanskan har liksom portugisiskan många fler arabiska lånord än övriga europeiska språk. Ett undantag är dock sicilianskan dvs den italienska dialekten på Sicilien där araberna också var bosatta under flera århundraden.

Under mer än fyra sekler (från ca 650 till 1100 e.Kr.) dominerades Medelhavet av den arabiska kulturen. Som exempel har många arabiska ord spritt sig från Sicilien till övriga Italien och sedan vidare till Europa: *zucchero* ”socker”, *spinaci* ”spenat”, *cotone* ”bomull”, *cifra* ”siffra” osv. Detta gäller naturligtvis även de arabiska lånorden i Spanien och Portugal där de arabiska orden och kulturen ständigt påverkade livet och språken på den iberiska halvön och därifrån spred sig till det övriga Europa och senare även till Amerika.

<u>False friends</u>			
<u>Italienska</u>	<u>Översättning</u>	<u>Spanska</u>	<u>Översättning</u>
Burro	Smör	Burro	Åsna
Via	Väg	Via	(Järnvägs-)spår
Caldo	Värme, varm	Caldo	Buljong
Camera	Rum	Cama	Säng
Andare	Gå, resa, färdas, eng. go	Andar Caminar	Gå (till fots)
Amo	Snara, fiskkrok	Amo	Husfar, patron
Accostarsi	Närma sig	Acostarse	((Gå och) lägga sig
Costipato	Förstoppad	Constipado	Snuvig
Equipaggio	(Båts-)besättning	Equipaje	Baggage
Guardare	Titta	Guardar	Bevara
In seguito a	Följaktligen	En seguida	Genast
Mancia	Drickspengar (ur handen)	Mancha	Fläck

Largo	Bred, vid	Largo	Lång
Lupa	Varginna	Lupa	Lupp, förstoringsglas
Licenziato	Avskedad	Licenciado	Licentiat
Mettere	Sätta, ställa, lägga	Meter	Stoppa in i
Mirare	Sikta på, ha i kikarn	Mirar	Titta
Negoziò	Affär, butik	Negocio	Affärsverksamhet, underhandling
Officina	Verkstad	Oficina	Kontor
Nudo	Naken	Nudo	Knut
Prendere	Ta, gripa	Prender	Antända
Restare	Stanna kvar	Restar	Återstå, subtrahera
Salire	Gå upp	Salir	Gå ut, avgå
Sembrare	Tyckas, förefalla	Sembrar	Så
Spalla	Axel, skuldra	Espalda	Rygg
Subire	Undergå, utstå, lida	Subir	Gå upp
Tuttavia	Likväl, ändå	Todavía	Ännu, fortfarande

Los *falsos amigos* son las palabras de dos idiomas que se asemejan mucho en la manera en que se escriben pero que, a pesar de eso, tienen un significado distinto. En la siguiente tabla, encontrarás los falsos amigos en las columnas del centro y las traducciones correctas al lado. Por ejemplo, en italiano existe el verbo *andare* que se parece mucho al verbo español *andar*. Sin embargo, sus significados son distintos: *andare* tendrás que traducirlo por *ir* en español mientras que *andar* lo traducirás como *camminare* en italiano.

Svensk översättning: "Falska vänner" (= false friends) är ord i två språk som är mycket lika varandra i skrift men som trots detta har en annan betydelse. I följande tabell kommer du att finna de falska vännerna i kolumnerna i mitten och de rätta översättningarna vid sidan om. På italienska finns till exempel verbet *andare* som liknar mycket det spanska verbet *andar*. De har emellertid olika betydelser: *andare* bör man översätta med *ir* på spanska medan *andar* ska översättas med *camminare* på italienska.

I *falsi amici* sono le parole di due lingue che si assomigliano nella maniera in cui sono scritte ma che hanno un senso diverso. Nella tavola seguente, troverai i falsi amici nelle colonne al centro e le corrette traduzioni accanto. Per esempio, in spagnolo esiste il verbo *andar* che assomiglia al verbo italiano *andare*. Tuttavia, i loro sensi sono diversi: *andar* dovrà essere reso in italiano come *camminare* mentre *andare* sarà tradotto in spagnolo come *ir*.

Español	Italiano	Español	Italiano
Acercarse	Accostarsi	Acostarse	Coricarsi
Ir	Andare	Andar Caminar	Camminare
Anzuelo	Amo	Amo	Padrone
Calor, caliente	Caldo	Caldo	Brodo
Estreñido	Costipato	Constipado	Raffreddato
Tripulación	Equipaggio	Equipaje	Bagaglio
Mirar	Guardare	Guardar	Conservare
Como consecuencia de	In seguito a	En seguida	Subito
Ancho	Largo	Largo	Lungo
Despedido	Licenziato	Licenciado	Laureato
Loba	Lupa	Lupa	Lente d'ingrand
Propina	Mancia	Mancha	Macchia
Poner	Mettere	Meter	Introdurre
Apuntar	Mirare	Mirar	Guardare
Tienda	Negozio	Negocio	Affare
Desnudo	Nudo	Nudo	Nodo
Taller	Officina	Oficina	Ufficio
Coger, agarrar	Prendere	Prender	Accendere
Quedarse	Restare	Restar	Sottrarre
Subir	Salire	Salir	Uscire
Parecer	Sembrare	Sembrar	Seminare
Hombro	Spalla	Espalda	Schiena
Sufrir	Subire	Subir	Salire
Sin embargo	Tuttavia	Todavía	Ancora